

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
OPĆINA MAGLAJ
SLUŽBA ZA PRIVREDU, FINANSIJE/FINANCIJE
I RAZVOJ PODUZETNIŠTVA

INFORMACIJA
o stanju obrta, malog i srednjeg poduzetništva
na općini Maglaj

Maglaj, juli 2018. godine

UVOD

Programom rada Općinskog vijeća Maglaj za maj – juni 2018. godinu predviđena je izrada Informacije o stanju obrta, malog i srednjeg poduzetništva na općini Maglaj. Služba za privredu, finansije/financije i razvoj poduzetništva je, koristeći raspoložive izvore i svoju nadležnost, sačinila ovu Informaciju.

Pri izradi Informacije korišteni su sljedeći izvori:

- zvanični podaci institucija Federacije Bosne i Hercegovine,
- Zeničko-dobojskog kantona,
- Privredne komore ZE-DO kantona,
- Službe za zapošljavanje ZE-DO kantona,
- Agencije za statistiku Federacije Bosne i Hercegovine,
- Federalnog zavoda za programiranje razvoja,
- Porezne uprave Federacije BiH,
- Vanjskotrgovinske komore BiH,
- rezultati ankete provedene kod privrednih subjekata,
- spoznaje do kojih se došlo u svakodnevnom radu i u kontaktima sa vlasnicima radnji i direktorima privrednih subjekata.

Prikupljanje podataka ograničeno je mnogim problemima vezanim za pravovremenost i obuhvat prikupljenih (dostavljenih) podataka.

Na konačnu ocjenu stanja privrede u znatnoj mjeri su uticali mnogi faktori, a posebno se ističu:

- Problem “sive” ekonomije i rada „na crno“;
- Problem pristupa kapitalu za investicije i obrtnom kapitalu;
- Otežano obezbjeđenje novih tehnologija;
- Usporeno usvajanje svjetskih i evropskih standarda kvaliteta (nedostatak akreditovanih institucija i laboratorija za certificiranje proizvoda) svi postojeći laboratoriji djeluju lokalno, nemaju status nacionalnih laboratorija, jer nisu u skladu sa EN ili ISO normama (laboratorije za ispitivanje proizvoda od drveta, metala ili hrane);
- Sporo osvajanje novih tržišta (zemlje EU, zemlje Zapadnog Balkana, Turska, zemlje Bliskog Istoka, Rusije, ...);
- Nedovoljno stimulativan ambijent sa nivoa države BiH za investiranje u odnosu na šire okruženje, prvenstveno u odnosu na susjedne zemlje Hrvatsku, Srbiju i Makedoniju;
- Ulazak Republike Hrvatske u EU i restrikcije koje su nametnute sistemom Šengena, te
- Posljedice katastrofalne prirodne nesreće poplave i klizišta iz 2014. godine i njene posljedice na privredu Maglaja, privredu u ZE-DO kantonu i uopće u BiH.

Bez obzira na činjenicu da je entitet Federacija BiH i država Bosna i Hercegovina nadležna za donošenje mjera makroekonomske politike, Općina Maglaj je svojim projektima, mjerama i intenzivnom saradnjom na lokalnom nivou nastojala privredni ambijent učiniti pogodnijim za poduzetnike i uopće za privredni razvoj. Svjedoci smo, kod razgovora sa potencijalnim

investitorima, da se uvijek nameće tema državne podrške razvoju privrede (PIO/MIO, PDV, carine, akcize i ostali porezni nameti) i uslova koji im se nude u susjednim zemljama.

Tokom prethodnih godina, u sklopu općinskih aktivnosti, realizirano je niz projekata koji su rezultirali poboljšanjem poslovnog ambijenta, među kojima se posebno ističu:

- Projekti ulaganja u infrastrukturu poslovno-industrijskih zona, uključno-isključne petlje, izgradnja primarnih saobraćajnica, kanalizacije, vodovoda i ostale komunalne infrastrukture, prvenstveno u poslovnoj zoni Misurići, koja se nameće kao prostor za generisanje novih biznisa i izgradnju novih poslovnih hala i novo zapošljavanje.
- Nova Odluka o komunalnim taksama, koja je posebno stimulatívna za proizvodne djelatnosti, uz oslobađanje plaćanja takse za prvu godinu poslovanja, te
- Pripreme projekata za uređenje i izgradnju i drugih industrijsko-poslovnih zona prvenstveno u naseljima Liješnica, Kosova i Novi Šeher.

Započete aktivnosti i projekti sa ključnim mjerama koje Općina poduzima na unapređenju stanja u oblasti obrta i uopće poduzetništva po svom karakteru su dugoročne, i njihovi efekti će biti vidljivi kroz ekonomska kretanja, stvarne pokazatelje i statističke podatke, tek u narednim godinama.

Privredna karta Općine Maglaj

- površina općine: 289 km²
- broj mjesnih zajednica: 20
- broj naseljenih mjesta 40
- ukupan broj stanovnika: 23.146
- stanovništvo (procjena sredinom godine) 22.875

Tabela 1. Gustina naseljenosti po općinama u ZE-DO kantonu u 2017. godini

Općina	Broj naseljenih mjesta	Površina općina u km ²	Stanovništvo (procjena sredinom godine)	Gustina naseljenosti
ZENIČKO-DOBOJSKI	619	3.344,1	360.093	107,7
Breza	28	72,9	13.726	188,3
Doboj-Jug	2	10,2	4.053	397,4
Kakanj	106	377,0	37.155	98,6
Maglaj	40	252,4	22.875	90,6
Olovo	45	407,8	9.609	23,6
Tešanj	41	155,9	43.456	278,7
Usora	13	49,8	6.483	130,2
Vareš	85	390,1	8.158	20,9
Visoko	88	230,8	39.501	171,1
Zavidovići	47	556,4	35.419	63,7

Zenica	83	558,5	109.679	196,4
Žepče	41	282,3	29.979	106,2

Radno aktivno stanovništvo se smanjuje iz godine u godinu, a preduzeća se bore s teškoćama pronalazjenja kvalificiranog kadra, odnosno postoji ne usklađenost ponude i potražnje za radnom snagom na tržištu. Razloga za ovakve negativne trendove je više, kao prvi je veliki odliv radno sposobnog stanovništva: građevinske, metalske i sobračajne struke u zemlje EU, prvenstveno u Njemačku, Sloveniju i Hrvatsku, a manjim dijelom u Austriju, Italiju i ostale zemlje EU.

Tabela 2. Radno aktivno stanovništvo (15-64 godine) u ZE-DO kantonu u 2017. godini

Općina	Stanovništvo (procjena sredinom godine)	Radno sposobno stanovništvo	Radno sposobnog stanovništva u %
ZENIČKO- DOBOJSKI	360.093	255.588	71,0
Breza	13.726	9.746	71,0
Doboj-Jug	4.053	2.883	71,1
Kakanj	37.155	26.266	70,7
Maglaj	22.875	16.358	71,5
Olovo	9.609	6.877	71,6
Tešanj	43.456	31.153	71,7
Usora	6.483	4.773	73,6
Vareš	8.158	5.497	67,4
Visoko	39.501	27.570	69,8
Zavidovići	35.419	25.419	71,8
Zenica	109.679	77.289	70,5
Žepče	29.979	21.757	72,6

Kada je u pitanju mjerenje stope zaposlenosti na području općine Maglaj, procjenjeni podaci Zavoda za programiranje razvoja Federacije BiH su da je broj stanovnika sredinom godine na području općine Maglaj 22.875, da je broj zaposlenih 4.142, da je broj radno sposobnog stanovništva 16.358, od čega je 8.721 u kategoriji radne snage, da je procenat zaposlenosti 25,3 %, i da je stopa aktivnosti 53,3 %. Zbrini pregled po drugim općinama u ZE-DO kantonu dat je u tabelarnom pregledu.

Tabela 3. Stepen zaposlenosti u ZE-DO kantonu u 2017. godini

Općina	Stanovništvo (procjena sredinom godine)	Broj zaposlenih	Radno sposobno stanovništvo	Radna snaga	Stope	
					Zaposlenosti u %	Aktivnosti u %
ZENIČKO- DOBOJSKI	360.093	74.796	255.588	138.624	29,3	54,2
Breza	13.726	2.901	9.746	4.673	29,8	47,9
Doboj-Jug	4.053	1.134	2.883	1.925	39,3	66,8
Kakanj	37.155	6.639	26.266	13.150	25,3	50,1
Maglaj	22.875	4.142	16.358	8.721	25,3	53,3
Olovo	9.609	2.236	6.877	3.894	32,5	56,6
Tešanj	43.456	11.852	31.153	18.368	38,0	59,0
Usora	6.483	1.184	4.773	1.930	24,8	40,4
Vareš	8.158	1.225	5.497	2.342	22,3	42,6
Visoko	39.501	8.874	27.570	15.727	32,2	57,0
Zavidovići	35.419	4.158	25.419	11.515	16,4	45,3

Zenica	109.679	25.636	77.289	46.807	33,2	60,6
Žepče	29.979	4.816	21.757	9.574	22,1	44,0

U nastavku je dat i tabelarni pregled nezaposlenosti za općinu Maglaj i za općine u ZE-DO kantonu sa uporednim podacima.

Tabela 4. Stepen nezaposlenosti u u ZE-DO kantonu u 2017. godini

Općina	Nezaposleni	Broj zaposlenih	Radna snaga	Stepen nezaposl. u %
ZENIČKO-DOBOJSKI	63.828	74.796	138.624	46,0
Breza	1.772	2.901	4.673	37,9
Doboj-Jug	791	1.134	1.925	41,1
Kakanj	6.511	6.639	13.150	49,5
Maglaj	4.580	4.142	8.721	52,5
Olovo	1.658	2.236	3.894	42,6
Tešanj	6.517	11.852	18.368	35,5
Usora	745	1.184	1.930	38,6
Vareš	1.117	1.225	2.342	47,7
Visoko	6.854	8.874	15.727	43,6
Zavidovići	7.357	4.158	11.515	63,9
Zenica	21.171	25.636	46.807	45,2
Žepče	4.757	4.816	9.574	49,7

Ukupna zaposlenost na teritoriji općine obuhvaća zaposlene u poslovnim subjektima: pravnim osobama, obrtu i slobodnim profesijama i javnim ustanovama.

Stepen nezaposlenosti se izračunava tako što se broj nezaposlenih podijeli sa radno aktivnim stanovništvom (stanovništvo staro od 15 – 65 godina i pomnoži sa 100).

Tabela br. 5. Nezaposlenost prema stepenu stručnog obrazovanja u ZE-DO kantonu u 2017.g

Općina	STEPEN STRUČNOG OBRAZOVANJA								
	Svega	VSS	VŠS	SSS	NSS	VKV	KV	PKV	NKV
ZENIČKO-DOBOJSKI	63.808	3.503	321	14.884	145	341	24.113	1.863	18.638
Breza	1.780	151	16	649	7	6	557	28	366
Doboj-Jug	790	30	0	170	3	3	308	18	258
Kakanj	6.507	476	37	1.419	11	38	2.660	152	1.715
Maglaj	4.578	163	10	720	0	15	1.600	156	1.916
Olovo	1.658	82	6	523	0	1	456	9	582
Tešanj	6.513	260	23	1.156	6	39	2.559	269	2.202
Usora	745	13	3	129	0	7	324	16	253
Vareš	1.117	53	5	315	8	6	375	23	333
Visoko	6.852	424	44	1.506	0	17	2.796	46	2.019
Zavidovići	7.355	312	22	1.856	0	16	2.918	157	2.075
Zenica	21.154	1.385	140	5.395	111	176	7.714	742	5.492

Žepče	4.758	154	16	1.046	0	19	1.847	249	1.427
-------	-------	-----	----	-------	---	----	-------	-----	-------

Tabelarni pregled nezaposlenosti žena prema stepenu stručnog obrazovanja na području općine Maglaj, sa uporednim podacima za područje ZE-DO kantona.

Tabela br.6. Nezaposlene žene prema stepenu stručnog obrazovanja u ZE-DO kantonu u 2017.g

Općina	STEPEN STRUČNOG OBRAZOVANJA								
	SVEGA	VSS	VŠS	SSS	NSS	VKV	KV	PKV	NKV
ZENIČKO-DOBOJSKI	34.616	2.424	204	9.344	136	48	10.881	721	10.859
Breza	1.170	102	13	445	5	0	322	25	259
Doboj-Jug	423	23	0	116	3	0	136	6	139
Kakanj	3.501	325	29	896	10	2	1.202	58	980
Maglaj	2.687	112	6	480	0	1	740	65	1.284
Olovo	889	46	5	273	0	0	206	1	358
Tešanj	3.174	197	11	744	6	5	1.082	62	1.067
Usora	396	9	3	89	0	0	139	8	149
Vareš	602	30	3	196	8	0	150	5	212
Visoko	3.738	310	27	977	0	2	1.349	27	1.045
Zavidovići	3.556	186	12	1.033	0	2	1.154	50	1.118
Zenica	11.926	976	83	3.399	105	35	3.586	302	3.440
Žepče	2.555	109	11	698	0	1	815	114	808

Prosječna neto plaća u Maglaju u 2017. godini je iznosila 649 KM, i procentulano je iznosila 75% od prosječne neto plaće isplaćene u Federaciji BiH, dok je prosječna neto plaća u ZE-DO kantonu iznosila 86%.

Tabela br. 7. Prosječna neto plaća u Maglaju i u ZE-DO kantonu u 2017. godini

Općina	Prosječna neto plaća	FBiH = 100 (% u odnosu na FBiH)
ZENIČKO-DOBOJSKI	737	86
Breza	905	105
Doboj-Jug	630	73
Kakanj	992	115
Maglaj	649	75
Olovo	614	71
Tešanj	587	68
Usora	751	87
Vareš	730	85
Visoko	606	70
Zavidovići	664	77

Zenica	828	96
Žepče	596	69

Kada je u pitanju vanjskotrgovinska razmjena za područje općine Maglaj u 2017. godini je iznosila izvoz 147.359.439 KM, procentualno učešće u izvozu Federacije BiH 2,03 %, uvoz za područje općine Maglaj je iznosio 49.719.434 KM, procentualno učešće u uvozu za područje Federacije BiH 0,40 %, procentualna pokrivenost uvoza izvozom 296,38%, i saldo robne razmjene u 2017. godini je iznosio 97.640.005 KM.

U nastavku je dat tabelarni pregled vanjskotrgovinske razmjene po općinama u ZE-DO kantonu u 2017. godini.

Tabela br. 8. Vanjskotrgovinska razmjena ZE-DO kantona po općinama u 2017. godini

Općina	IZVOZ u KM	Učešće u izvozu u %	UVOZ u KM	Učešće u uvozu u %	Pokrivenost uvoza izvozom u %	Saldo robne razmjene u KM
	I-XII 2017	2017	I-XII 2017	2017		
ZENIČKO- DOBOJSKI	1.483.111.221	20,44	1.642.506.570	13,21	90,30	-159.395.348
Breza	7.709.854	0,11	14.818.705	0,12	52,03	-7.108.851
Doboj-Jug	22.237.906	0,31	88.371.492	0,71	25,16	-66.133.586
Kakanj	14.747.117	0,20	120.107.394	0,97	12,28	-105.360.277
Maglaj	147.359.439	2,03	49.719.434	0,40	296,38	97.640.005
Olovo	61.397.212	0,85	45.715.713	0,37	134,30	15.681.498
Tešanj	401.540.009	5,54	399.805.772	3,22	100,43	1.734.237
Usora	45.090.986	0,62	18.244.223	0,15	247,15	26.846.763
Vareš	6.157.616	0,08	2.011.134	0,02	306,18	4.146.482
Visoko	236.286.364	3,26	286.676.878	2,31	82,42	-50.390.514
Zavidovići	59.837.748	0,82	36.295.216	0,29	164,86	23.542.532
Zenica	432.962.436	5,97	515.295.954	4,14	84,02	-82.333.518
Žepče	47.784.535	0,66	65.444.655	0,53	73,02	-17.660.120

Dalje, kada je u pitanju vanjskotrgovinska razmjena po stanovniku za područje općine Maglaj u 2017. godini je iznosila 197.078.872 KM, izvoz po glavi stanovnika je iznosio 6.441.943 KM, uvoz po glavi stanovnika je iznosio 2.173.527 KM, odnosno izvoz+uvoz po glavi stanovnika je iznosio 8.615.470 KM.

U nastavku je dat tabelarni pregled vanjskotrgovinske razmjene po stanovniku po općinama u ZE-DO kantonu u 2017. godini.

Tabela br. 9. Vanjskotrgovinska razmjena po stanovniku u ZE-DO kantonu u 2017. godini

Općina	IZVOZ + UVOZ u KM	Stanovništvo (procjena sredinom godine)	IZVOZ po glavi stanov. u KM	UVOZ po glavi stanov. u KM	IZVOZ + UVOZ po glavi stano. u KM
ZENIČKO- DOBOJSKI	3.125.617.791	360.093	4.118.689	4.561.340	8.680.029

Breza	22.528.560	13.726	561.697	1.079.608	1.641.306
Doboj-Jug	110.609.398	4.053	5.486.777	21.803.970	27.290.747
Kakanj	134.854.511	37.155	396.908	3.232.604	3.629.512
Maglaj	197.078.872	22.875	6.441.943	2.173.527	8.615.470
Olovo	107.112.925	9.609	6.389.553	4.757.593	11.147.146
Tešanj	801.345.780	43.456	9.240.151	9.200.243	18.440.394
Usora	63.335.209	6.483	6.955.265	2.814.164	9.769.429
Vareš	8.168.750	8.158	754.795	246.523	1.001.318
Visoko	522.963.242	39.501	5.981.782	7.257.459	13.239.241
Zavidovići	96.132.964	35.419	1.689.425	1.024.739	2.714.164
Zenica	948.258.390	109.679	3.947.542	4.698.219	8.645.761
Žepče	113.229.190	29.979	1.593.934	2.183.017	3.776.950

Poreski prihodi na području općine Maglaj u 2017. godini su iznosili 2.544.592 KM, i po glavi stanovnika su iznosili 111 KM, odnosno 68 % u odnosu na poreske prihode na nivou Federacije BiH. U nastavku je dat tabelarni pregled poreskih prihoda po općinama u ZE-DO kantonu u 2017. godini.

Tabela br. 10. Poreski prihodi u ZE-DO kantonu u 2017. godini

Općina	Stanovništvo (procjena sredinom godine)	Prihodi u KM	Prihodi/PC (po glavi stan.) u KM	PRIHODI po glavi stanov. u KM FBiH = 100
ZENIČKO- DOBOJSKI	360.093	52.862.495	147	90
Breza	13.726	2.917.652	213	130
Doboj-Jug	4.053	613.259	151	93
Kakanj	37.155	6.541.147	176	108
Maglaj	22.875	2.544.592	111	68
Olovo	9.609	1.165.497	121	74
Tešanj	43.456	5.835.374	134	82
Usora	6.483	705.954	109	67
Vareš	8.158	1.409.330	173	106
Visoko	39.501	5.390.199	136	84
Zavidovići	35.419	3.448.079	97	60
Zenica	109.679	19.296.783	176	108
Žepče	29.979	2.994.630	100	61

Nosioci privrednog razvoja na području općine Maglaj su preduzeća: d.o.o. "Natron-Hayat" Liješnica, Maglaj, sa 910 zaposlenih radnika, d.o.o. „Excel Assemblies“ sa 500 zaposlenih radnika, „HM-Promet“ sa 350 zaposlenih radnika, „Bontex“ sa 250 zaposlenih radnika, i čitav niz drugih malih preduzeća i radnji.

Na području općine u sklopu 271 privrednog društava i njihovih poslovnih jedinica registrovano je 369 privrednih djelatnosti, osim navedenog broja privrednih društava na području općine registrovano je i oko 369 samostalnih radnji, 5 Javnih preduzeća i ustanova,

3 Zemljoradničke zadruge, 12 Udruženja poljoprivrednika i 1 Asocijacija udruženja poljoprivrednika.

Bivši Kombinat "Natron" kao strateško preduzeće, u nadležnosti Federalne Agencije za privatizaciju, sa 01. majom 2005. godine privatiziran je od strane turske korporacije "Kastemone Entegre" kao "JOINT VENTURE" sa 80% turskog kapitala i 20% učešće starog DD"Natron"-a, nakon čega je registrovano novo preduzeće d.o.o."Natron-Hayat" Maglaj. Kasnijim upisom d.o.o. "Natron-Hayat" je dodatno povećao učešće za 18,23%, tako da je sada omjer vlasništva 98,23% u korist turskog kapitala i 1,77% učešća starog D.D. "Natron" Maglaj. Prema posljednjim podacima do sada je u d.o.o."Natron-Hayat" Maglaj direktno investirano preko 100 miliona eura.

Kada govorimo o finansijskim institucijama, na području općine Maglaj trenutno posluje 6 (šest) banaka:

- Privredna banka Sarajevo,
- Sparkasse Bank,
- Unicredit Zagrebačka banka,
- ASA Banka (bivša Investiciono komercijalna banka Zenica),
- Raiffeisen Banka, i
- Turkish-Ziraat Banka kao „Cash desk“ isturena poslovna jedinica za Maglaj u okviru Kombinata "Natron-Hayat".

Mikrokreditne organizacije sa 7 (sedam) poslovnih jedinica, i to:

- "LOK"doo - Poslovna jedinica Maglaj;
- "MI-BOSPO"doo - Poslovna jedinica Maglaj;
- "EKI" doo - Poslovna jedinica Maglaj;
- "LIDER"doo - Poslovna jedinica Maglaj;
- "MIKROFIN"doo - Poslovna jedinica Maglaj;
- "PARTNER"doo - Poslovna jedinica Maglaj;
- "SUNRISE"doo - Poslovna jedinica Maglaj.

Generalno kada je riječ o registraciji privrednih subjekata radi se o „živom“ procesu, gdje jedni registruju privredne djelatnosti a drugi odjavljuju djelatnosti. Tako da se radi o aktivnostima i procesima koji zahtjevaju stalni nadzor i praćenje tih aktivnosti.

Od ukupnog broja registrovanih djelatnosti na području općine Maglaj:

- trgovinskih djelatnosti je najviše procentualno 41 %,
- proizvodne djelatnosti procentualno 10 %,
- uslužne i ostale djelatnosti procentualno 28 %,
- građevinarstvo procentualno 6 %,
- ugostiteljstvo i turizam 5 % i
- saobraćajnih djelatnosti 10 %.

Grafikon 1) Pregled broja registriranih djelatnosti po procentima učešća

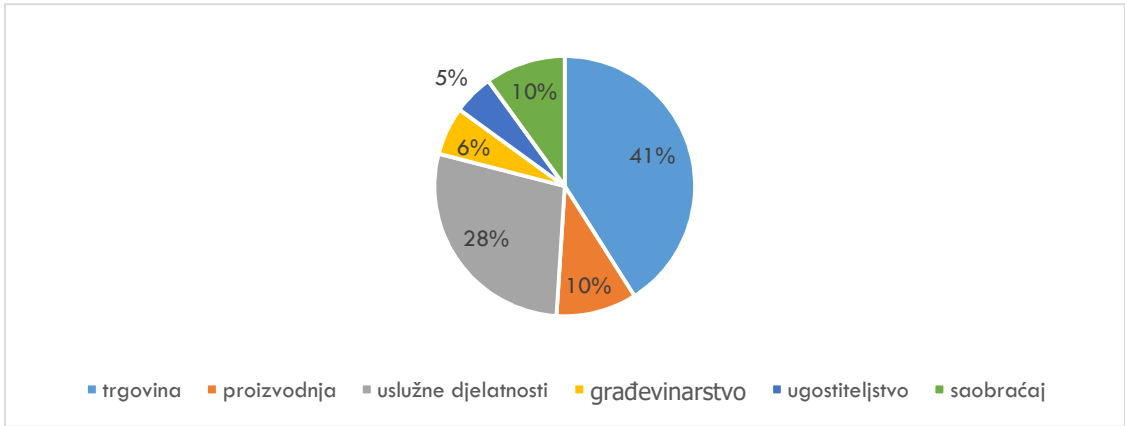

Tabela br. 11. Registrirani poslovni subjekti prema područjima klasifikacije djelatnost (KD) BiH, stanje 31.12.2017. godine

Općina Maglaj	Ukupno	Područja djelatnosti																				
		A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U
Pravne osobe	338	7	2	43	-	2	21	50	29	4	6	1	1	12	1	24	11	13	27	84	-	-
Jedinice u sastavu	202	2	-	6	3	-	4	70	6	8	1	21	-	3	1	7	14	6	29	21	-	-
Obrti/Radnje	369	33	-	36	-	-	12	138	46	47	2	1	-	15	6	-	2	8	1	22	-	-

Opis područja djelatnosti:

A - Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov

B - Vađenje ruda i kamena

C - Prerađivačka industrija

D - Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija

E - Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša

F - Građevinarstvo

G - Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala

H - Prijevoz i skladištenje

I - Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)

J - Informacije i komunikacije

K - Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja

L - Poslovanje nekretninama

M - Stručne, naučne i tehničke djelatnosti

N - Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti

O - Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje

P - Obrazovanje

Q - Djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite

R - Umjetnost, zabava i rekreacija

S - Ostale uslužne djelatnosti

T - Djelatnosti domaćinstava kao poslodavaca; djelatnosti domaćinstava koja proizvode različita dobra i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe

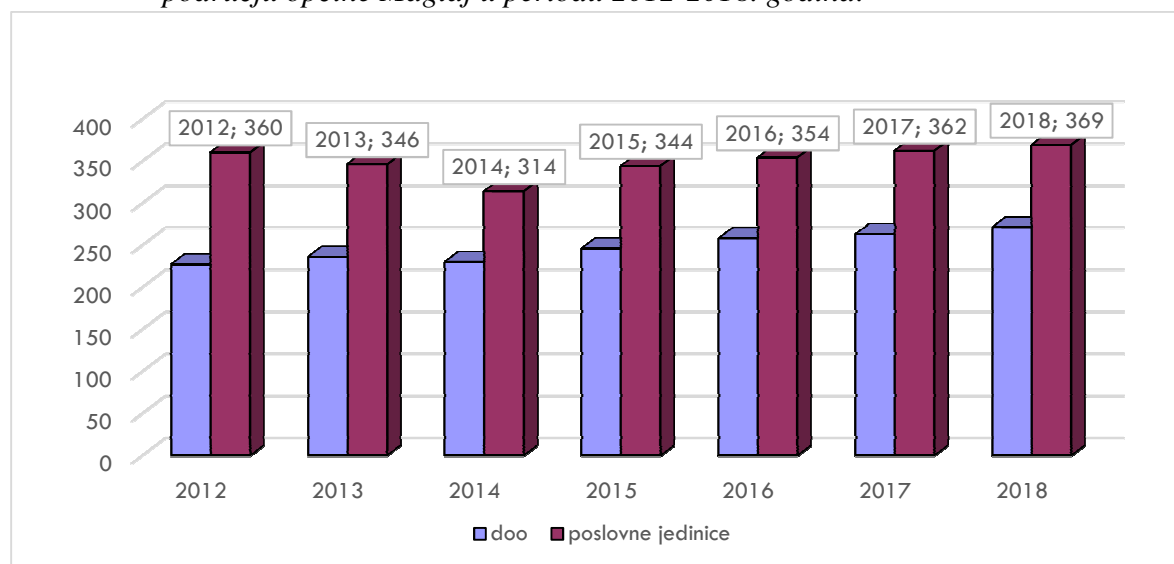
U - Djelatnosti vanteritorijalnih organizacija i organa

Tabela br. 12. Broj registrovanih privrednih društava na području općine Maglaj za period 2012-2018. godina, sa brojem registriranih poslovnih jedinica

PRIVREDNA DRUŠTVA (d.o.o. i d.d.)	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ukupan broj privrednih društava i ukupan broj poslovnih jedinica (d.o.o. i d.d.)	227 privrednih društava sa cca 360 poslovnih jedinica	236 privrednih društava sa cca 346 poslovnih jedinica	230 privrednih društava sa cca 314 poslovnih jedinica	246 privrednih društava sa cca 344 poslovne jedinica	258 privrednih društava sa cca 354 poslovne jedinica	266 privredna društava sa cca 362 poslovne jedinica	271 privredna društava sa cca 369 poslovnih jedinica

Izvor: Služba za privredu, finansije/finansije i razvoj poduzetništva

Grafikon 2) Struktura privrednih društava sa brojem registriranih poslovnih jedinica na području općine Maglaj u periodu 2012-2018. godina:

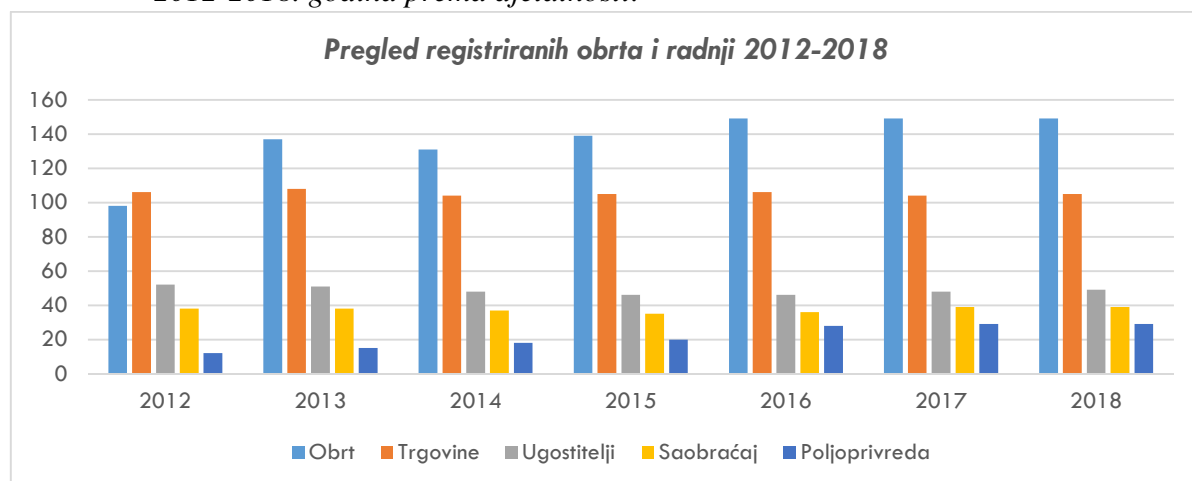
Izvor: Služba za privredu, finansije/finansije i razvoj poduzetništva

Tabela br. 13. Broj registrovanih obrta i radnji na području općine Maglaj period 2012-2018

RADNJE / OBRT	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Obrt i srodne djelatnosti	98	137	131	139	149	149	149
Trgovačke radnje	106	108	104	105	106	104	105
Ugostiteljske radnje	52	51	48	46	46	48	49
Saobraćaj	38	38	37	35	36	39	39
Poljoprivredna djelatnost	12	15	18	20	28	29	29
Ukupan broj obrta i radnji	306	349	338	345	365	369	371

Izvor: Služba za privredu, finansije/finansije i razvoj poduzetništva

Grafikon 3) Struktura poduzetnika –obrnika na području općine Maglaj u periodu 2012-2018. godina prema djelatnosti:

Izvor: Služba za privredu, finansije/financije i razvoj poduzetništva

Kada se ukupan broj privrednih subjekata posmatra sa aspekta strukture, na području općine Maglaj u 2017. godini ukupno je bilo 707 privrednih subjekata, pravnih lica 338, podružnica u sastavu pravnih lica 202, fizikih lica radnji 369, i broj preduzeća na 1.000 stanovnika je 30,9. U prilogu je dat tabelarni pregled za područje ZE-DO kantona.

Tabela br. 14. Struktura poslovnih subjekata u ZE-DO kantonu (stanje 31. 12. 2017.)

Općina	Stanovništvo (procjena sredinom godine)	Broj preduzeća				Broj preduzeća na 1000 stanovnika
		UKUPNO	Pravna lica	Podružnice u sastavu pravnih lica	Fizička lica obrnici	
ZENIČKO- DOBOJSKI	360.093	13.294	6.425	4.158	6.869	36,9
Breza	13.726	432	212	165	220	31,5
Doboj-Jug	4.053	282	140	91	142	69,6
Kakanj	37.155	1.027	491	352	536	27,6
Maglaj	22.875	707	338	202	369	30,9
Olovo	9.609	313	174	102	139	32,6
Tešanj	43.456	1.928	950	493	978	44,4
Usora	6.483	255	163	66	92	39,3
Vareš	8.158	342	166	115	176	41,9
Visoko	39.501	2.205	898	541	1.307	55,8
Zavidovići	35.419	877	443	304	434	24,8
Zenica	109.679	3.948	1.905	1.370	2.043	36,0
Žepče	29.979	978	545	357	433	32,6

Na području općine rezervisano je 10 Poslovno-industrijskih zona, i to:

1. Poslovna zona Liješnica 1
2. Poslovna zona Liješnica 2
3. Poslovna zona „Južni dio Maglaj“ (kod gradskog stadiona)
4. Poslovna zona Kosova
5. Poslovna zona Čakalovac
6. Poslovna zona Jelovac-Tukovi
7. Poslovna zona Misurići
8. Poslovna zona Moševac
9. Poslovna zona Novi Šeher
10. Poslovna zona Poljice

Ovih 10 zona su u suštini prostori rezervisani za poslovna ulaganja, međutim kao ozbiljne poslovno - industrijske zone se nameću Misurići, Liješnica, Novi Šeher i Kosova.

U narednom periodu treba raditi da se za ove zone poslovno – industrijske izgradnje pripremi projektno tehnička dokumentacija, u prvom redu za izgradnju i uređenje primarnih saobraćajnica kroz poslovne zone, a u narednom periodu i za izgradnju ostale neophodne infrastrukture kroz zone (kanalizacija, vodovod, elektro-energetska mreža sa sistemom trafo stanica, PTT mreža, i dr.).

Kao donatori za infrastrukturna ulaganja u poslovno industrijske zone u prvom redu se nameću Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta Mostar, Ministarstvo za privredu ZE-DO kantona Zenica, UNDP BiH, USAID BiH, CRS i druge domaće i međunarodne organizacije koje daju podršku razvoju privrede na lokalnom nivou.

U posljednje vrijeme iskazan je interes potencijalnih investitora, kako domaćih tako i inostranih, za izgradnju privrednih objekata. Tako su za ulaganje u izgradnju proizvodnih hala na području općine Maglaj pored domaćih investitora interes iskazali i investitori iz Njemačke, Austrije, Švicarske, Engleske, Turske, ...

Obrti u oblasti poljoprivrede – registracija poljoprivredne djelatnosti

U posljednje vrijeme u porastu je broj novoregistriranih radnji - obrta kao srodne djelatnosti u oblasti obavljanja poljoprivredne djelatnosti.

U konkretnom slučaju, poljoprivreda se registruje kao obrtnička radnja i ima sva prava i obaveze kao i svaki drugi privredni subjekat registriran za obavljanje privrednih djelatnosti.

Razlog za ovakav primjetan porast broja registriranih radnji u oblasti poljoprivrede je i taj što je u zadnjih 5 godina kontinuiran porast broja RPG i RK na području općine, da se sve više poljoprivrednih proizvođača profiliraju u ozbiljne proizvođače poljoprivrednih proizvoda, i da je normalan slijed rasta i razvoja poljoprivrednog gazdinstva registracija poljoprivredne djelatnosti kao obrta ili privrednog društva.

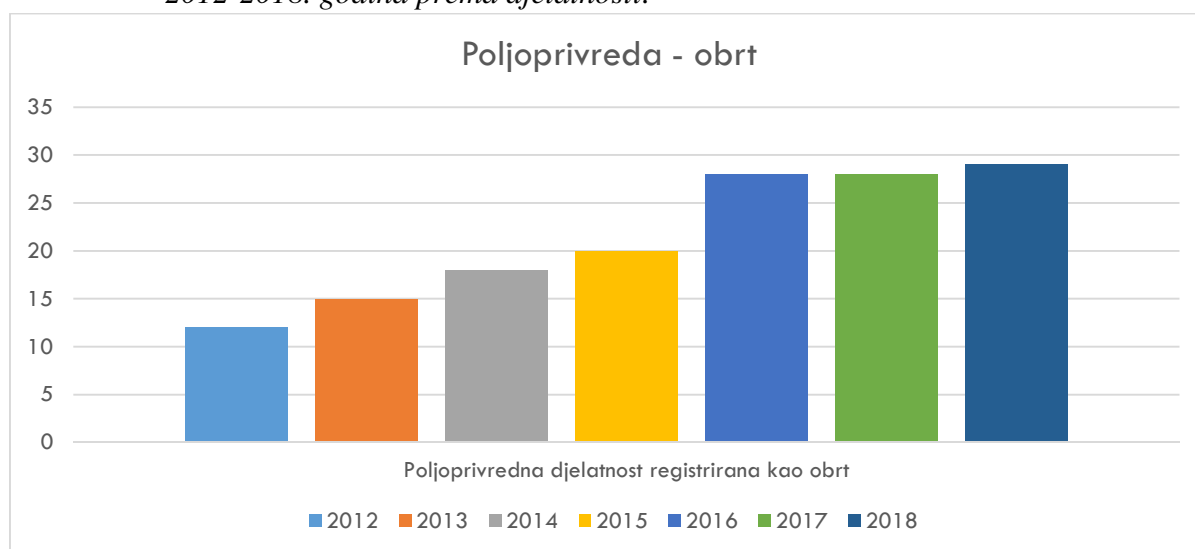
U nastavku je dat tabelarni pregled registracije obrta kao poljoprivredne djelatnosti na području općine Maglaj u periodu 2012 – 2018 godina.

Tabela br. 15. Broj registrovanih poljoprivrednih djelatnosti – obrti na području općine Maglaj za period 2012-2018. godina

Poljoprivreda OBRT	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Poljoprivredna djelatnost registrirana kao obrt	12	15	18	20	28	28	29

Izvor: Služba za privredu, finansije/financije i razvoj poduzetništva

Grafikon 4) Pregled poduzetnika –obrnika na području općine Maglaj u periodu 2012-2018. godina prema djelatnosti:

Izvor: Služba za privredu, finansije/financije i razvoj poduzetništva

Područje općine Maglaj raspolaže sa:

- 5360 ha oranica uglavnom u ravninama dolinom rijeke Bosne,
- pod voćnjacima se nalazi 763 ha,
- livade zauzimaju 234 ha
- pašnjaci 1006 ha i
- šume 7955 ha.

Osnivanjem Zemljoradničkih zadruga i Udruženja poljoprivrednika, odnosno udruživanjem rada i osnovnih sredstava rada članova zadruga i udruženja, plan je postići organizovanu poljoprivrednu proizvodnju i povećanje obima proizvodnje.

Na osnovu takvih usmjerenja na području općine registrovane su 3 Zemljoradničke zadruge:

- ZZ "Maglajka" Liješnica, Maglaj
- ZZ "Agrar-Šeher" Novi Šeher, Maglaj, i
- ZZ "KULA" p.o. Maglaj, Strupina bb, Novi Šeher, Maglaj

takođe je registrovano i 12 Udruženja građana poljoprivrednih proizvođača:

- UG "Bistrica" Maglaj
- UG "Jedinstvo" Maglaj
- UG "Cow-How" Maglaj
- UG "Pčelar" Maglaj

- UG "Agrar" Maglaj
- UG "Agro-Eko Težak" Maglaj
- UG "Kopice" Maglaj
- UG "Agro-Kopice" Maglaj
- UG "Agro-Liješnica" Maglaj
- UG "Bijela Ploča" Maglaj
- UG "Eko Behar Ravna" Maglaj
- Udruženje za uzgoj i zaštitu sitnih životinja „Maglaj“ Maglaj

i jedna asocijacija:

- Asocijacija udruženja poljoprivrednika "Farmer" Maglaj konkretno vezanih za proizvodnju mlijeka

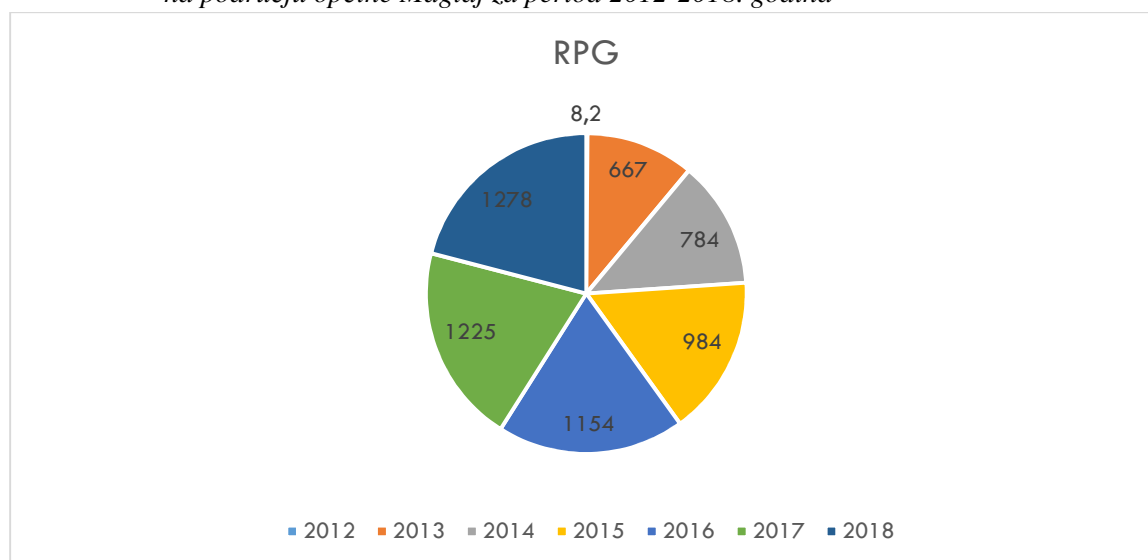
Općina Maglaj na nivou godine, kroz razne vrste poticaja, izdvaja značajna sredstva za podsticaj poljoprivredi, za 2018. godinu su planirana sredstva u iznosu od 185.000 KM za sufinansiranje poljoprivredne proizvodnje.

Tabela br. 16. Registar poljoprivrednih gazdinstava (RPG) i Registar klijenata (RK) po godinama na području općine Maglaj za period 2012-2018. godina

Godine	2012		2013		2014		2015		2016		2017		2018	
	RPG	RK	RPG	RK	RPG	RK	RPG	RK	RPG	RK	RPG	RK	RPG	RK
Broj RPG i RK po godinama	594	1	666	1	783	1	980	4	1147	7	1218	7	1271	7
Ukupan broj RPG i RK	595		667		784		984		1154		1225		1278	

Izvor: Služba za privredu, finansije/financije i razvoj poduzetništva

Grafikon 5) Pregled poljoprivrednih gazdinstava (RPG) i Registar klijenata (RK) po godinama na području općine Maglaj za period 2012-2018. godina

Za bolje razumjevanje prilika u oblasti poljoprivrede potrebno je izvršiti pregled poljoprivrednih površina po kategorijama, kao i šumskog zemljišta na području Maglaja.

Tabela br. 17. - Poljoprivredna površina po kategorijama korištenja u ZE-DO kantonu 2017.

Općina	Ukupno	Obradiva površina					Pašnjaci	Ribnjaci	Trstici i bare
		Ukupno	Oranice i bašte	Voćnjaci	Vinogradi	Livade			
ZENIČKO-DOBOJSKI	106.048	85.250	43.971	9.027	0	32.252	20.798	0	0
Breza	3.130	2.880	1.635	395	0	850	250	0	0
Doboj-Jug	630	597	515	80	0	2	33	0	0
Kakanj	12.047	11.103	3.013	1.280	0	6.810	944	0	0
Maglaj	7.438	6.432	5.435	763	0	234	1.006	0	0
Olovo	9.450	7.350	2.893	100	0	4.357	2.100	0	0
Tešanj	10.682	9.944	7.815	856	0	1.273	738	0	0
Usora	3.483	3.390	3220	11	0	159	93	0	0
Vareš	8.830	7.510	1.770	442	0	5.298	1.320	0	0
Visoko	17.319	8.297	5.766	1.085	0	1.446	9.022	0	0
Zavidovići	10.888	7.914	3.850	1.431	0	2.633	2.974	0	0
Zenica	17.770	16.592	6.340	1.816	0	8.436	1.178	0	0
Žepče	4.381	3.241	1.719	768	0	754	1.140	0	0

Tabela br. 18. - Oranice, bašte i vrtovi u ZE-DO kantonu u ha u 2017. godini

Općina	Oranice, bašte i vrtovi (u ha)					
	Ukupno obradivo	Obradeno	Ostalo na oranicama	Ugari	Neobrađene oranice i bašte	Neobrađeno zemljište (%)
ZE-DO	43.971	26.300	327	618	16.726	38,0
Breza	1.635	1.605	30	0	0	0,0
Doboj-Jug	515	511	0	0	4	0,8
Kakanj	3.013	1.656	11	0	1.346	44,7
Maglaj	5.435	892	27	10	4.506	82,9
Olovo	2.893	185	4	0	2.704	93,5
Tešanj	7.815	5.658	3	600	1.554	19,9
Usora	3.220	3.191	8	1	20	0,6
Vareš	1.770	198	4	0	1.568	88,6
Visoko	5.766	5.139	74	0	553	9,6
Zavidovići	3.850	3.279	34	7	530	13,8
Zenica	6.340	2.967	34	0	3.339	52,7
Žepče	1.719	1.019	98	0	602	35,0

Tabela br. 19. - Šumsko zemljište u ZE-DO kantonu u 2017. godini

Općina	Površina u ha	Drvena masa u 000 m3	Drvena masa po ha/m3
ZENIČKO-DOBOJSKI	210.749	33.998	1.569
Breza	3.615	333	92
Doboj-Jug	340	30	87
Kakanj	19.480	3.039	156
Maglaj	17.955	1.975	110
Olovo	32.920	6.354	193
Tešanj	5.481	373	68
Usora	1.131	77	68
Vareš	28.750	6.641	231
Visoko	12.510	1.076	86
Zavidovići	39.961	6.354	159
Zenica	30.762	4.891	159
Žepče	17.844	2.855	160

U toku 2017. i 2018. godine revidirana je ranije usvojena "Strategija razvoja općine Maglaj za period 2012.-2020. godina", kao strateški dokument u planiranju budućeg razvoja. Kao i usvojena „Strategija razvoja poljoprivrede za period 2017. – 2021. godina“, a u toku su aktivnosti na donošenju „Strategije razvoja turizma i turističkih potencijala na općini Maglaj za period 2018 – 2024. godina“.

Također, Općina Maglaj poseban značaj pridaje regionalnom razvoju, tako je po uzoru na praksu u zemljama EU registrovana i Lokalna akciona grupa - LAG regije Doboj. Općina Maglaj je zajedno sa općinom Doboj iz RS-a osnivač Lokalne akcione grupe – regije Doboj a pod pokroviteljstvom UNDP BiH, što pruža mogućnost za implementiranje projekata iz Strategije razvoja. Cilj LAG-a je razvoj ruralnih dijelova općina Maglaj i Doboj. Posebnost LAG-a regije Doboj leži u tome što je koncipiran na modelu javno-privatnog partnerstva te kao takav ima značajnu prednost u odnosu na ostale aktere u oblasti ruralnog razvoja, gdje se kroz uključivanje svih aktera na polju ruralnog razvoja i zajedničkog rada ostvaruje dodatna vrijednost (sinergijski efekat) i omogućava ubrzaniji i snažniji rast ruralne ekonomije.

Kada se govori o kupovnoj moći stanovništva svakako ne izostavno je uraditi analizu broj i visine penzija koje se isplaćuju na području općine. U prilogu su dati osnovni podaci o broju i visini penzija uporedivi sa iznosima i brojem na nivou ZE-DO kantona.

Tabela br. 20. - Broj penzionera i iznos penzija u ZE-DO kantonu u 2017. godini

Općine	Vrste mirovine / penzije						Ukupan broj	Ukupan iznos
	Starosne		Invalidske		Obiteljske		Penzioneri	Iznos penzija
	Iznos	Broj	Iznos	Broj	Iznos	Broj		
	dec	dec	dec	dec	dec	dec		
ZE-DO	33.953	14.727.995	9.545	3.197.118	18.445	6.075.896	61.943	24.001.009
Breza	1.671	772.524	333	115.696	930	313.920	2.934	1.202.141
Doboj-Jug	421	156.553	171	54.203	350	104.661	942	315.417
Kakanj	3.486	1.764.753	543	184.139	2.022	685.471	6.051	2.634.362
Maglaj	1.804	689.611	453	145.069	1.159	364.472	3.416	1.199.152
Olovo	1.071	436.613	289	98.985	702	226.987	2.062	762.585
Tešanj	2.764	1.053.684	838	251.458	1.529	454.516	5.131	1.759.658
Usora	223	85.082	68	20.084	175	47.887	466	153.053
Vareš	1.133	470.945	206	71.238	697	229.669	2.036	771.852
Visoko	4.037	1.738.916	1.378	474.281	2.069	715.337	7.484	2.928.535
Zavidovići	2.788	1.043.735	1.132	367.446	1.728	546.324	5.648	1.957.505
Zenica	12.558	5.734.342	3.518	1.218.258	5.734	1.970.338	21.810	8.922.938
Žepče	1.997	781.238	616	196.262	1.350	416.312	3.963	1.393.812

Zbrini tablearni prikaz daje mogućnost upoređivanja sa primanjima po osnovu isplaćenih penzija u okruženju, kao i za upoređivanje po ovoj vrsti primanja na područje ZE-DO kantona.

Tabela br. 21. - Prosječne penzije u ZE-DO kantonu u 2017. godini (u KM)

Općina	Broj zaposl. na 1 penzionera	Ukupna prosječna penzija	Prosječna starosna penzija	Prosječna invalidska penzija	Prosječna obiteljska penzija
ZE-DO	1,2	387,47	433,78	334,95	329,41
Breza	1,0	409,73	462,31	347,44	337,55
Doboj-Jug	1,2	334,84	371,86	316,98	299,03
Kakanj	1,1	435,36	506,24	339,11	339,01

Maglaj	1,2	351,04	382,27	320,24	314,47
Olovo	1,1	369,83	407,67	342,51	323,34
Tešanj	2,3	342,95	381,22	300,07	297,26
Usora	2,5	328,44	381,53	295,36	273,64
Vareš	0,6	379,10	415,66	345,81	329,51
Visoko	1,2	391,31	430,74	344,18	345,74
Zavidovići	0,7	346,58	374,37	324,60	316,16
Zenica	1,2	409,12	456,63	346,29	343,62
Žepče	1,2	351,71	391,21	318,61	308,38

TURIZAM

Općina Maglaj je u skladu sa zaključkom Općinskog vijeća Maglaj, po sistemu javnih nabavki prihvatila ponudu od strane privrednog subjekta "ZID"d.o.o. Ul. Musala br. 5., Sarajevo i angažovala prof. dr. Almira Pešteka sa Ekonomskog fakulteta Univerzitet u Sarajevu, za vršenje usluga „Izrada Strategije razvoja turizma i turističkih potencijala na općini Maglaj za period 2018 – 2024. godina“. Rješenjem Općinskog načelnika Maglaj imenovala je Radna grupa za izradu dokumenta strategije.

Kada je u pitanju turistička infrastruktura i ponuda na području općine Maglaj, može se konstatirati da postoji bogata turistička ponuda:

- Izletišta sa mini ski stazom i restoran "Borik",
- Planinarski dom "Ošve",
- Hotel "Galeb" Maglaj,
- Motel „Bistrica“ Poljice,
- Motel "Chicago" Kosova,
- Riblji restoran "Riva",
- Restoran "Kameni zamak",
- Restoran "Mat-am",
- Wisa shopping centar,
- Shopping Euro centar,
- Mega diskont „Yimor“, ...

prirodne i istorijske znamenitosti:

- Pećina "Megara"
- "Kamene kugle" (jedna od tri lokacije u BiH),
- Izletišta "Bistrica"
- Planina Ozren,
- Stara jezgra grada Maglaja sa Starom tvrđavom,
- Spomenik austro-ugarskim vojnicima,

Vjerski objekti:

- Džamije Kuršumlija, Nova gradska Vali Recep Yazicioglu džamija, Sukija i Fazli pašina džamija,
- Svetište Sveti Leopold Mandić,
- Pravoslavna crkva Sveti Ilija prorok, ...

U organizaciji Općine održavaju se i tradicionalne kulturne i turističke manifestacije:

- „Studentsko ljeto“,
- Večeri poezije „Mulabdićevi dani“,
- "Turistička i gastro ponuda Maglaj" i

- "Promocija proizvođača organske hrane".

Na području općine djeluju i lovačko društvo "Soko" i sportsko-ribolovno društvo "Bosna" u okviru kojeg se organizuju i razne sportske manifestacije u sportskom ribolovu na rijeci Bosni.

Što se tiče sportskih klubova djeluje 19 aktivnih sportskih udruženja:

1. Nogometni klub "Natron"
2. Nogometni klub "Novi Šeher"
3. Nogometni klub "Vis" Kosova
4. Nogometni klub "Moševac" Moševac
5. Rukometni klub "Maglaj"
6. Odbojkaški klub "Maglaj"
7. Košarkaški klub "Maglaj"
8. Kajakaški klub "Natron"
9. Kajak kanu klub "Maglaj"
10. Korfbal klub "Maglaj"
11. Sportsko – ribolovno sportsko društvo "Bosna"
12. Planinarsko-skijaško društvo "Smajlovac"
13. Lovačko sportsko društvo "Soko"
14. Savez za sport i rekreaciju invalida
15. Odbojkaški invalidski klub
16. Društvo pedagoga fizičke kulture
17. Sportski savez Općine Maglaj
18. Kuglaški klub Maglaj
19. Karate klub "Empi" Maglaj

Pored ovih sportskih udruženja djeluje još 52 nevladine organizacije u različitim segmentima društvenog života.

Grad Maglaj posjeduje i bogato kulturno nasljeđe, kao što je:

- Stara tvrđava na desnoj obali rijeke Bosne,
- Uzeirbegov konak,
- Delibegov han,
- Kameni stećci,
- Kamene kugle i sl.

Izvršitelj je preuzeo obavezu da će zajedno sa Radnom grupom izraditi „Strategiju razvoja turizma i turističkih potencijala na općini Maglaj za period 2018 – 2024. godina“ kao i predložiti konkretne programe, projekte i mjere u roku od 6 (šest) mjeseci od potpisivanja ugovora.

PROJEKAT „Start-Up“ BIZNIS

Općina Maglaj u 2017. i 2018. godini Javnim pozivom pružila je priliku potencijalnim kandidatima da putem start-up sheme treninga educira i pripremi određeni broj zainteresiranih mladih poduzetnika da pokrenu vlastite biznise. Predmet Javnog poziva bio je odabir kandidata za start-up trening u okviru Projekta „**Starter – Edukativni program za poboljšanje mogućnosti samozapošljavanja**“.

Projekat je imao za cilj promovisati poduzetnički duh i poboljšati vještine mladih i nezaposlenih osoba, kako bi se generisale nove poslovne ideje, pružila podrška razvoju novih preduzeća i otvaranju novih radnih mjesta.

Program odabira kandidata za start-up trening, obuhvatao je takmičenje u sticanju potrebnih znanja i vještina iz poduzetništva, pisanju vlastitih poslovnih planova i mogućnosti učestvovanja u takmičenju za najbolje poslovne ideje.

Općina Maglaj kao glavni finansijer Projekta osigurala je finansijsku podršku od 3.000,00 do 5.000,00 KM za najbolje ocjenjene takmičare, uz uslov registracije samostalnog biznisa na području općine Maglaj.

Start-up trening uključivao je sljedeće:

- trenere,
- mjesto održavanja treninga - Sala Općinskog vijeća Maglaj,
- jedan 2-dnevni trening,
- maksimalno 20 učesnika na treningu,
- minimalno 50% učesnika da budu žene.

Start-up treningu je bio namjenjen:

- Potencijalnim mladim poduzetnicima.
- Da se isti nalaze na evidenciji Biroa za zapošljavanje Maglaj (prednost su imali kandidati sa dužim vremenom provedenim na evidenciji nezaposlenih).
- Da imaju prijavljeno prebivalište na području općine Maglaj.
- Minimalni nivo obrazovanja – srednja stručna sprema.
- Kandidatima koji posjeduju želju za pokretanjem samostalnog biznisa.

U 2017. godini na objavljeni javni poziv javilo se 5 kandidata je uradilo i dostavilo veoma interesantne poslovne planove nakon čega je tročlana komisija, sastavljena od dva predstavnika općine i jednog predstavnika Biroa rada Maglaj, izvršila evaluaciju i ocjene poslovnih planova i dala prijedlog da se svih 5 aplikanata podrži sa po 3.000,00 KM novčane podrške:

- ✓ Amir Hajrulahović – TR“Hajrulahović“ Tržni centar južna strana bb Maglaj,
- ✓ Anel Salatović – Autoelektričarska radnja „AUTO-ELEKTRIKA“ Bosanska ulica b.b. Maglaj,
- ✓ Nina Obralić – TR“**A&B&A**“ Trg Alije Izetbegovića bb – Stari grad, Maglaj,
- ✓ Adel Mahmutagić – Administrativna djelatnost „**MAHMUDAGANIJA**“ Fikreta Dedića br. 71 A, Maglaj,
- ✓ Rusmir Mahmutagić – Ugostiteljska radnja „**LALA**“ Aleja Ljiljana bb Maglaj.

U toku su aktivnosti na izboru kandidata koji su se prijavili na raspisani Javni poziv za odabir kandidata za start-up trening u okviru Projekta „**Starter 2018. – Edukativni program za poboljšanje mogućnosti samozapošljavanja**“.

NOVI METODOLOŠKI OKVIR - LAKOĆA POSLOVANJA

Novi termin koji je opće prihvaćen u poslovnom svijetu je „lakoća poslovanja“, a koji analizira koliko je lako lokalnom poduzetniku, prema važećoj zakonskoj regulativi zemlje otvoriti malo ili srednje preduzeće i normalno poslovati. Isti mjeri i ujedno prati promjene propisa koje utiču na 11 područja životnog ciklusa preduzeća. Prema informaciji Zavoda za programiranje razvoja u Federaciji BiH je prihvaćen termin i metodološki okvir „Lakoća poslovanja“ koji uvodi neke dodatne izmjene u odnosu na izvještaje o poslovanju privrednih subjekata iz ranijih perioda.

Promjene se odnose na dodatne procese nakon plaćanja poreza, uključujući gender komponente u tri indikatora i razvoj novog pilot indikatora vladinih javnih nabavki. No i dalje, rast i efikasnost malih preduzeća ograničeni su brojnim faktorima, uključujući:

1. pristup finansiranju,
2. nedostatak upravljačkih i tehnoloških kapaciteta i najvažnije,
3. kvalitetom poslovnog okruženja.

Analizom lakoće poslovanja privrednih subjekata mjeri se nekoliko dimenzija poslovnog okruženja, a koje se prvenstveno odnose na lokalna preduzeća i daju kvantitativne pokazatelje o indikatorima navedenim u tabeli.

Tabela br. 22. – Lakoća poslovanja po indikatorima

Šta mjeri Lakoća poslovanja - 11 oblasti poslovnog okruženja	
Indikator	Šta mjeri indikator
Osnivanje preduzeća	Procedure, vrijeme, troškove i minimalni početni uplaćeni kapital za osnivanje društva sa ograničenom odgovornošću
Dobivanje građevinske dozvole	Procedure, vrijeme, troškove kako bi se izvršile sve formalnosti za dobivanje dozvole za izgradnju objekta
Priključenje električne energije	Procedure, vrijeme, troškove kako bi se objekat priključio na električnu mrežu, pouzdanost napajanja električnom energijom i troškove potrošnje el. energije
Uknjižba imovine	Procedure, vrijeme, troškove kako bi se izvršio prenos imovine i kvalitet sistema zemljišne administracije
Mogućnost kreditiranja	Sistem kreditnih informacija i Zakon o hipotekama
Zaštita manjinskih investitora	Prava manjinskih vlasnika u transakcijama sa povezanim pravnim licima i prava u korporativnom upravljanju
Poreska politika	Isplate, vrijeme i ukupnu poresku stopu za kompaniju kako bi ispoštovale sve poreske obaveze
Međunarodna trgovina	Vrijeme i troškove izvoza proizvoda i uvoz sirovina, repromaterijala i roba
Izvršenje ugovora	Vrijeme i troškove za rješavanje komercijalnog spora i kvalitet sudskih procesa
Rješavanje nesolventnosti	Vrijeme, troškove, ishod i stopu povrata sredstava u rješavanju nesolventnosti i jačinu indeksa zakonskog stečajnog okvira
Regulacija tržišta rada	Fleksibilnost u propisima o zapošljavanju i kvalitet radne snage

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja „Lakoća poslovanja 2018. Bosna i Hercegovina“ 2018

Provedena istraživanja u FBiH, u toku 2017. i 2018. godine, koja su se odnosila na stvaranje poslovnog okruženja, pokazala su da privatna preduzeća, posebno mala i srednja, imaju veliki uticaj na stvaranje novih radnih mjesta, što u konačnici utiče i na ekonomiju cijele zemlje.

POČETAK POSLOVANJA

Stvaranje uslova za jednostavno i lako formalno registrovanje preduzeća ima mnoge koristi za samo preduzeće, vlasnika/e, uposlenike i državne organe uprave. Samo registrovana preduzeća imaju pristup javnim institucijama (sudovi i banke), kao i novim tržištima. Također, i njihovi uposlenici mogu imati koristi od zaštite garantovane zakonom. Dodatna pogodnost dolazi u preduzećima ograničene odgovornosti (d.o.o.), jer finansijske obaveze proistekle iz poslovnih aktivnosti privrednih subjekata, ne mogu dovesti u opasnost privatno vlasništvo osnivača.

Tabela br. 23. - Sažetak procedura za pokretanje poslovanja u BiH, vrijeme i troškovi.

R/B	Procedura	Rok završenja	Troškovi
1	Potpisivanje akta o osnivanju i ovjeravanje kod notara	1-5 dana	350 KM
2	Dobiti potvrdu od banke da je puni iznos kapitala uplaćen; platiti proviziju registracije na račun budžeta općinskog/ kantonalnog suda	1 dan	Nema naknade
3	Dobiti potvrdu od poreznih organa da osnivači nemaju poreznih dugovanja	1 dan	15 KM
4	Sudska registracija na općinskim sudovima	10 dana	405 KM (registracijska taksa) + 150 KM (taksa za objavu)
5	Izrada pečata preduzeća	1 dan	30 - 40 KM
6	Dobivanje općinskog odobrenja za bavljenje planiranih djelatnostima (kod obrta)	do 7 dana	Po općinskoj Odluci o administrativnim taksama
7	Obavijest o početku poslovnih aktivnosti u općinskoj Službi za privredu, finansije/ financije i razvoj poduzetništva	1 dan	Nema naknade
8	Prijaviti preduzeće za dobivanje poreskog broja (ID broj) u odgovarajućem poreznom uredu	5 dana	Nema naknade
9	Otvaranje računa preduzeća u poslovnoj banci	1 dan	Nema naknade
10	PDV registracija (Uprava za indirektno oprezivanje BiH)	30 dana	40 KM
11	Prijava zaposlenih na zdravstveno i penziono osiguranje	1 dan	Nema naknade
12	Usvojiti i objaviti Pravilnik o plaćama, Pravilnik o organizaciji i drugoj radnoj regulativi	1 dan	Nema naknade

Izvor: Služba za privredu, finansije/financije i razvoj poduzetništva Općine Maglaj i Federalni zavod za programiranje razvoja „Lakoća poslovanja 2018. Bosna i Hercegovina“ 2018

Praksa je pokazala da tamo gdje je registracija jednostavnija, više poduzetnika će započeti poslovanje u formalnom sektoru i stvoriti više radnih mjesta čime će se stvarati više prihoda za javni sektor. Međutim ni to nekada nije presudno, obzirom da mora postojati i razvijena poduzetnička kultura, kao forma ponašanja, ne samo javne uprave nego i poslovnog okruženja koje je stimulativno i blagonaklono prema novim poduzetnicima i ulagačima.

Naglasak je na jednostavnosti pokretanja poslovanja u privredi, prateći sve neophodne službene procedure ili uobičajenu praksu poduzetnika za pokretanje i normalno funkcionisanje industrijskih ili komercijalnih poslova, kao i potrebno vrijeme i troškovi potrebni za završetak ovih procedura. Također, akcentat je na iznosu minimalno uloženog kapitala koje osnivač/i kompanije mora/ju uplatiti pri registraciji.

Generalna ocjena svih je da procedura registracije u FBiH nije komplikovana, međutim da su naknadne radnje jednim dijelom komplikovane, a odnose se na dobijanje saglasnosti za fiskalizaciju – ovjere fiskalnih kasa od strane kantonalnih poreznih inspektora, dobijanje PDV broja, i generalno utvrđivanja uslova za stvarni početak obavljanja privredne djelatnosti.

Naravno treba raditi na većoj promociji poduzetništva, a rezultati će doći kroz povećanje broja novoregistriranih privrednih subjekata (radnji, obrta, doo, ...), povećanja broja zaposlenih, smanjenja broja nezaposlenih na evidenciji Biroa rada, većim platama i sl.

Kako bi podaci bili mjerljivi i uporedivi, kod utvrđivanja nivoa lakoće poslovanja, koristi se nekoliko pretpostavki o preduzećima i procedurama. Pretpostavka je da poduzetnik ne mora platiti nikakvu protu uslugu nekome u postupku registracije preduzeća.

DOBIVANJE GRAĐEVINSKE I UPOTREBNE DOZVOLE

Zakonska regulativa gradnje je od veoma bitnog značaja za proces registracije i generalno poslovanja firmi. Proces dobijanja građevinske i upotrebne dozvole mora biti efikasan, odnosno brz i relativno jeftin, kako bi se izbjegla pretjerana ograničenja, a što je veoma značajno u procesu otpočinjanja obavljanja djelatnosti. Ukoliko se u kombinaciji sa krutim građevinskim propisima troši mnogo vremena i novca, mnogi investitori bi se mogli povući.

Tamo gdje postoji lakši postupak dobivanja građevinskih i upotrebni dozvola za poslovne prostore i objekte, gdje je postignut efekat jednostavnosti i niži troškovi, postoje i veći interesi za investicijama.

Generalno lakoća poslovanja poduzetnika, i kod privrednog društva i kod obrtnika, prati procedure, vrijeme i troškove neophodne kako bi preduzeće dobilo sve potrebne dozvole za izgradnju jednostavnog objekta i izvršilo uknjižbu imovine kako bi se ona mogla koristiti ili prenositi na druga lica.

Rang lakoće dobivanja navedenih dozvola se mjeri pokazateljima:

- složenostima procedura,
- potrebnim vremenom, i
- nivom troškova.

Ukupan rezultat i rang lakoće dobivanja dozvola, obuhvata i pokazatelje kontrole kvaliteta izgradnje objekata, posebno kod djelatnosti koje su pod lupom primjene Zakona o zaštiti od buke (ugostiteljski objekti, proizvodne i uslužne djelatnosti koje stvaraju buku).

Prema podacima dobivenim na nivou FBiH u analizi lakoće poslovanja poduzetnika, pribavljanje građevinskih dozvola u BiH zahtijeva 15 postupka, traje 179 dana i troškovi iznose 18,5 % vrijednosti objekta. Što je sa aspekta investitora i nekoga koji počinje sa

obavljanjem djelatnosti izuzetno veliki iznos i veoma dugo traje. U konačnici, nekada, zna biti i faktor odustajanja od obavljanja namjeravane djelatnosti.

U nastavku su detaljno predstavljene sve procedure sa potrebnim vremenom i troškovima.

Tabela br. 24. -Sažetak procedura za dobivanje građevinske dozvole u BiH, vrijeme i troškovi

R/B	Procedura	Rok završenja	Troškovi
1	Pribaviti potvrdu katastarskog plana o statusu zemljišta	1 dan	10 KM
2	Pribaviti potvrdu iz zemljišne knjige o dokazu vlasništva	1 dan	5 KM
3	Dobivanje urbanističke dozvole iz općinskog odjela za urbanizam	30 dana	30 KM
4	Dobivanje preliminarne potvrde o dijelu projekta vezanom za komunalije iz Vodovoda i Kanalizacije	28 dana	cca 100 KM
5	Dobivanje preliminarne potvrde elaborata zaštite od požara i eksplozija	4 dana	150 KM
6	Dobivanje potvrde o tehničkom pregledu i ispravnosti	5 dana	-
7	Naknada i provizija za izgradnju objekta	1 dan	-
8	Zahtjev za građevinsku dozvolu	30 dana	Nema naknade
9	Zahtjev za obilježavanje zemljišne parcele	7 dana	15 KM
10	Obavijest općine o početku radova	1 dan	Nema naknade
11	Zahtjev za priključenje komunalija na mrežu	30 dana	500 KM
12	Primanje tehničke inspekcije iz općinskog odjela za urbanizam	1 dan	Nema naknade
13	Zahtjev za izdavanje upotrebne dozvole iz službe za urbanizam	30 dana	-
14	Registracija objekta u katastru	15 dana	180 KM
15	Registracija objekta u zemljišne knjige sa ZK izvatkom	1 dan	30 KM

PRIKLJUČENJE ELEKTRIČNE ENERGIJE NA POSLOVNI OBJEKAT

Pristup pouzdanj i pristupačnoj električnoj mreži je od vitalne važnosti za poslovanje privrednih subjekata. Kako bi osigurali sigurne izvore električne energije mnoga preduzeća imaju potrebu da se oslanjaju na samosnadbijevanje, često sa veoma visokim troškovima. Bez obzira da li je dobivanje električne energije lako ili ne, prvi korak za korisnika je mogućnost pristupa na priključak.

Kod analize lakoće poslovanja poduzetnika, odnosno postupka neophodne procedure za dobivanje svih potrebnih električnih priključaka za novoizgrađeni objekat, kao i vrijeme i troškove za njihovu realizaciju zaključak je da nepostoji stimulatивно okruženje državnog Javnog preduzeća koje distribuira električnu energiju. Postoji ne poduzetnička klima sa veoma skupim priključcima na elektro-energetsku mrežu i skupom električnom energijom koju plaćaju naši poduzetnici. Ove procedure podrazumijevaju zahtjeve i ugovore sa

snabdjevačima električne energije, odobrenja drugih institucija, procedure koje se odvijaju van objekta i završne procedure. Indikator lakoće priključka električne energije je prosjek svih komponenti ovog pokazatelja: procedura, vremena i troškova. Ukupan indikator i rang lakoće priključenja električne energije, u 2018. godini je obuhvatio i indeks pouzdanosti napajanja električnom energijom i transparentnost tarifa. Da bi se podaci mogli porediti, u analizi lakoće poslovanja koristi se nekoliko pretpostavki.

- da se objekat nalazi u zoni drugih poslovnih objekata, i da je Investitor i vlasnik objekta u domaćem vlasništvu,
- nije u specijalnoj ekonomskoj zoni gdje bi priključenje zahtijevalo subvencioniranje ili bržu intervenciju,
- ima pristup cestovnoj mreži,
- objekat je nov i prvi put se priključuje na električnu mrežu,
- ima 2 sprata iznad zemlje, sa ukupnom površinom od 1.300 m², izgrađen je na parceli od cca 1000 m²,

Električna mreža je:

- 3-fazna, 4-žična Y, 140 kilovolt ampera (kVa) (upisani kapacitet),
- 150 metara duga,
- Niskog ili srednjeg napona distributivne mreže u ili iznad zemlje,
- Uključuje instalaciju jednog električnog brojila i pretpostavljena mjesečna potrošnja električne energije iznosi 26880 kilovat sati (kWh).

Tabela br. 25. -Sažetak procedura za dobivanje priključka elekt. ener. u BiH, vrijeme i troškovi.

R/B	Procedura	Rok završenja	Troškovi
1	Pribavljanje inicijalne elektorenergetske saglasnosti od EPBiH	30 dana	30 KM
2	Zahtjev za izdavanje elektroenergetske saglasnosti	23 dana	50 KM
3	Inspeksijski dolazak Elektroprivrede na objekat	10 dana	Nema naknade
4	Dobivanje elektorenergetske dozvole, predaja prijave za priključenje, plaćanje troškova i potpisivanje ugovora	30 dana	Nema naknade
5	Čekanje na vanjski priključak Elektroprivrede	31 dan	Cijena po važećoj Odluci
6	Dobivanje saglasnosti od specijaliziranog električara za unutrašnje umreženje električne energije	8 dana	Cijena po važećoj Odluci
7	Nalaz općinske tehničke komisije	1 dan	Nema naknade
8	Uključenje električne energije	3 dana	Nema naknade

Posljednjih godina, analizom lakoće poslovanja, u oblasti priključenja električne energije, BiH nije napravila potrebne reforme niti je u ovoj oblasti bilo napretka.

ZAKLJUČAK

Zbirni pokazatelji pokazuju da iakoća poslovanja privrednog subjekta je determinisana različitim faktorima, na koje JLS u većini slučajeva ne može utjecati. Tako da je po metodologiji koja se primjenjuje na području cijele Federacije BiH područje općine Maglaj po indeksu razvijenosti 63,7, da je stepen zaposlenosti 25,3 %, stepen nezaposlenosti 52,5 %, da je 116 učenika (osnovno + srednje obrazovanje) na 1000 stanovnika, prihodi po glavi stanovnika 68 KM, što nas svrstava u srednje razvijene općine na području Federacije BiH.

U prilogu je dat tabelarni pregled nivoa razvijenosti općine Maglaj i ostalih općina u ZE-DO kantonu u 2017. godini.

Tabela br. 26. - Nivo razvijenosti ZE-DO kantona po općinama u 2017. godini

Općine	Stepen zaposlenosti u %	Stepen nezaposlenosti u %	Broj učenika /osnovno + srednje/ na 1000 stanovnika	Prihodi po glavi stanovnika	Indeks odsutnog stanovništva	Federacija BiH = 100					Indeks razvijenosti
						Stepen zaposlenosti	Stepen nezaposlenosti	Broj učenika na 1000 stanovnika	Prihodi po glavi stanovnika	Odsutno stanovništvo	
ZENIČKO-DOBOJSKI	29,3	46,0	132	90	-24,9	97,0	93,8	109,1	90,0	76,8	93,3
Breza	29,8	37,9	124	130	-20,7	98,6	112,5	102,2	130,4	97,3	108,2
Doboj-Jug	39,3	41,1	96	93	-15,7	130,3	105,2	79,5	92,8	122,2	106,0
Kakanj	25,3	49,5	137	108	-33,6	83,7	85,8	113,4	108,0	33,7	84,9
Maglaj	25,3	52,5	116	68	-42,2	83,9	78,9	96,1	68,2	-8,7	63,7
Olovo	32,5	42,6	113	74	-42,7	107,7	101,8	93,1	74,4	-11,6	73,1
Tešanj	38,0	35,5	152	82	-0,6	126,0	118,1	125,8	82,4	197,1	129,9
Usora	24,8	38,6	81	67	-10,8	82,2	110,9	66,9	66,8	146,4	94,6
Vareš	22,3	47,7	82	106	-63,3	73,8	89,9	68,0	106,0	-113,1	44,9
Visoko	32,2	43,6	144	84	-14,4	106,6	99,5	118,7	83,7	128,6	107,4
Zavidovići	16,4	63,9	143	60	-38,0	54,2	52,6	118,5	59,7	11,7	59,3
Zenica	33,2	45,2	132	108	-24,6	109,9	95,7	109,3	107,9	78,1	100,2
Žepče	22,1	49,7	118	61	30,5	73,3	85,4	97,8	61,3	351,2	133,8

Općina ulaže velike napore na izgradnji poslovnog ambijenta, sa naglaskom na izgradnju poslovne infrastrukture na području cijele općine u cilju njenog ravnomjernog razvoja, a u narednom periodu poseban akcenat će biti na izgradnji poslovne infrastrukture u Poslovnim zonama Misurići, Liješnica, Novi Šeher i Kosova.

U toku 2017. godine osnovano je 57 novih radnji - obrta a objavljena je 31 radnja – obrt, odnosno ostvareno je povećanje broja registrovanih radnji za 26 novih radnji – obrta.

Kada je u pitanju stanje broja registrovanih privrednih subjekata i radnji na području općine, registrovano je ukupno 271 privredno društvo (doo) sa 369 registrovanih djelatnosti odnosno poslovnih jedinica, i 371 registrovana samostalna radnja - obrt.

Kada je riječ o stanju broja registrovanih privrednih subjekata u odnosu na 2017. godinu ostvareno je povećanje za 10 novih privrednih subjekata i 13 poslovnih jedinica u okviru istih.

Tako da je u toku 2017. i u 2018. godini na području općine Maglaj ostvareno povećanje ukupnog broja registrovanih privrednih subjekata za 39 novih registrovanih privrednih djelatnosti.

S druge strane, prema podacima maglajskog Biroa za zapošljavanje, u 2018. godini došlo je do značajnog povećanja zapošljavanja, a što pokazuju i podaci da se na evidenciji nezaposlenih nalazi 4.317 osoba, a što je bila posebna tačka za razmatranje na jednoj od ranijih sjednica Općinskog vijeća Maglaj.

Određeni broj privrednih subjekata sa područja naše općine iskoristio je priliku za povećanje obima proizvodnje i prometa odnosno za povećanje broja zaposlenih i u fazi su iznalaženja prostora za izgranju novih poslovnih hala.

Katastrofalne štete usljed poplave i klizišta iz 2014. godine ostavile su traga na pojedinim segmentima male privrede, tako da i u narednom periodu treba uložiti dodatne napore kako bi se popravilo stanje kod istih, što sa druge strane prevazilazi realno raspoložive izvore općine.

Potrebno je nastaviti sa aktivnostima na stvaranju i poboljšanju sveukupnog ambijenta za privređivanje na području općine, kroz uređenje poslovnih zona, skraćivanje procedura, otvaranje poslovnih zona za investiciona ulaganja, podrške otvaranju novih subjekata, poslovnog inkubatora, svim vidovima poljoprivredne proizvodnje i dr.

Maglaj, 12.07.2018. godine

**Služba za privredu, finansije/finansije
i razvoj poduzetništva**

